

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός γνωμοδότησης 125/ 2022
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄**

Συνεδρίαση της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2022

Σύνθεση:

Προεδρεύουσα: Στυλιανή Χαριτάκη, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.

Μέλη: Βασιλική Τύρου, Αδαμαντία Καπετανάκη, Χριστίνα Διβάνη, Διονύσιος Χειμώνας, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντώνιος Αντωνίου, Σπυριδών Μαυρογιάννης, Ελένη Λευθεριώτου, Εμμανουέλα Πανοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Γεωργία Παπαδάκη, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμ. πρωτ. 122906/1-9-22 του Υπουργείου Οικονομικών/Γενική Γραμματεία Φορολογικής Πολιτικής και Δημόσιας Περιουσίας/Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας και Κοινοφελών Περιουσιών/Διεύθυνση Κοινοφελών Περιουσιών.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται αν, ενόψει της ποινικής διερεύνησης του κύρους της συστατικής πράξης εν ζωή και των δημόσιων διαθηκών που ορίζουν εκτελεστή, πρέπει να ανασταλεί η ολοκλήρωση της διαδικασίας έγκρισης της σύστασης του Κοινοφελούς Ιδρύματος «Π. ΚΑΙ Σ. Κ.». Σε καταφατική περίπτωση, αν μπορεί η κληρονομιά να κριθεί σχολάζουσα και να υπαχθεί στις διατάξεις περί διοίκησης αυτής από κηδεμόνα που θα οριστεί από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με τα άρθρα 61 παρ. 3 του ν. 4182/2013 (Α΄ 185) ή αν, για λόγους χρηστής διοίκησης, η αρμόδια αρχή πρέπει να ζητήσει τον δικαστικό διορισμό μεσεγγυούχου της κληρονομιάς με διαχειριστική εξουσία για όσο διάστημα υπάρχει σε εξέλιξη ποινική έρευνα που αφορά τον εκτελεστή των διαθηκών.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Με την 1822/9-5-2018 συμβολαιογραφική πράξη της Συμβολαιογράφου Ελευσίνας Κ.Μ., που υποβλήθηκε στη Διεύθυνση Κοινωνικών Περιουσιών του Υπουργείου Οικονομικών με την ΔΚΠ0008542ΕΙ2018/18-5-2018 αίτηση του Π.Κ., συστάθηκε κοινωνικός ίδρυμα με την επωνυμία «Π. ΚΑΙ Σ. Κ.» με ιδρυτές τους Π.Κ. και Σ.Κ.
2. Στο άρθρο 2 της συμβολαιογραφικής πράξης σύστασης ιδρύματος εν ζωή ορίζονται οι σκοποί του ιδρύματος που είναι: 1. Η χορηγία έργων ευποιΐας και η προσφορά παντός είδους κοινωνικών υπηρεσιών προς τον ελληνικό λαό, μεταξύ των οποίων: α) Η παροχή υποτροφιών σε νέους αριστούχους μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές ή άλλους που έχουν έφεση για σπουδές, αλλά δεν έχουν τα οικονομικά μέσα, ιδίως του κοινοτικού διαμερίσματος των Βιλίων β) Η ανάληψη των εξόδων για ιατρική θεραπεία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό εργαζομένων και άλλων προσώπων που έχουν ανάγκη γ) η βοήθεια προς πρόσωπα με ειδικές ανάγκες δ) η ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας και η προαγωγή της επιστήμης ειδικότερα, των γραμμάτων και των τεχνών. Στο άρθρο 3 ορίζεται ότι περιουσία του ιδρύματος αποτελεί το ποσό των εκατό χιλιάδων ευρώ (100.000 ευρώ), το οποίο θα εισφέρουν άμεσα οι ιδρυτές. Επίσης, περιουσία του ιδρύματος αποτελεί ενδεικτικά και μόνο η ακίνητη περιουσία των ιδρυτών, που αποτελείται από τα αναφερόμενα στη συστατική πράξη ακίνητα, και οποιαδήποτε κινητή ή ακίνητη περιουσία βρεθεί και ανήκει στους ιδρυτές κατά το χρόνο θανάτου τους, περιλαμβανομένων και των τυχόν μετρητών. Με το ΔΚΠ0018689ΕΞ2018/31-10-2018 έγγραφο η Υπηρεσία απάντησε στον ιδρυτή ότι η τασσόμενη ακίνητη περιουσία είναι αβέβαιη και μελλοντική, διότι θα περιέλθει στο ίδρυμα μετά τον θάνατο των ιδρυτών, ενώ ο ιδρυτής έχει υποχρέωση από τη σύσταση του ιδρύματος να μεταβιβάσει σ' αυτό την περιουσία που έταξε (ΑΚ 113).
3. Με τα 10/9-1-2019 και 20/6-2-2019 πρακτικά του Ειρηνοδικείου Ελευσίνας δημοσιεύθηκε η 1824/9-5-2018 δημόσια διαθήκη της θανούσας την

8-12-18 Σ.Κ. και η 1823/9-5-2018 δημόσια διαθήκη του θανόντος την 30-12-18, Π.Κ., αντίστοιχα. Στην 1823/9-5-2018 δημόσια διαθήκη του ο Π.Κ. εγκατέστησε κληρονόμο το κοινωφελές ίδρυμα με την επωνυμία Π. ΚΑΙ Σ. Κ., που είχε συστήσει με τη σύζυγό του, με την 1822/2018 πράξη της Συμβολαιογράφου Ελευσίνας Κ.Μ., στο οποίο όρισε να περιέλθει, μετά τον θάνατό του όλη η κινητή και ακίνητη περιουσία του, που θα βρεθεί κατά τον χρόνο του θανάτου του. Σε περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο δεν εγκριθεί από τους αρμόδιους φορείς η σύσταση του Ιδρύματος, όρισε να συσταθεί αυτό με τη διαθήκη του και με τον Οργανισμό λειτουργίας που έχει ήδη καταθέσει στην 1822/2018 πράξη της συμβολαιογράφου Κ.Μ. Απέκλεισε δε ρητά με τη διαθήκη του οποιαδήποτε πλην του Ιδρύματος, κληρονομική διαδοχή ή διεκδίκηση της νόμιμης μοίρας ορίζοντας ότι αποκληρώνει οποιονδήποτε αμφισβητήσει την τελευταία του θέληση προσβάλλοντας τη διαθήκη έστω κατά το ποσοστό της νόμιμης μοίρας. Με την ίδια διαθήκη όρισε εκτελεστή τον Τ.Γ. προκειμένου να προβεί σε κάθε απαιτούμενη εκ του νόμου πράξη για την εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης και για την ολοκλήρωση λειτουργίας του υπό σύσταση Ιδρύματος. Σε περίπτωση έκπτωσης, μη αποδοχής ή αδυναμίας του όρισε εκτελεστή τον Μ.Η. Όμοιο περιεχόμενο, ως προς την εγκατάσταση του Ιδρύματος ως κληρονόμου, έχει και η 1824/2018 δημόσια διαθήκη της Σ.Κ. ενώπιον της ίδιας Συμβολαιογράφου.

4. Εκτός από την παραπάνω από 9-5-2018 δημόσια διαθήκη, ο ιδρυτής, σε προγενέστερο χρόνο, είχε προβεί στη σύνταξη και της από 23-4-2018 ιδιόγραφης διαθήκης με την οποία όρισε κληρονόμο του το υπό σύσταση ίδρυμα και αποκλήρωσε και από τη νόμιμη μοίρα τον Π.Α. που, όπως αναφέρει στη διαθήκη αυτή, ισχυριζόταν ότι είναι τέκνο του εκτός γάμου. Η διαθήκη αυτή δημοσιεύθηκε με το 5652/5-7-19 πρακτικό του Ειρηνοδικείου Αθηνών και κηρύχθηκε κύρια με την 633/8-9-20 πράξη του ίδιου δικαστηρίου. Στο πλαίσιο της κήρυξης κύριας της διαθήκης αυτής, το δικαστήριο διέταξε γραφολογική πραγματογνωμοσύνη και συντάχθηκε η 8/20 έκθεση του γραφολόγου Γ.Τ., η οποία αποφάνθηκε ότι η γραφή και η υπογραφή της διαθήκης αυτής είναι γνήσιες.

5. Ο εκτελεστής Τ.Γ. με τις 50 και 51/25-2-2019 εκθέσεις αποδέχθηκε το λειτουργήμα του εκτελεστή των δύο (μεταγενέστερων της ιδιόγραφης διαθήκης του Π.Κ.) δημόσιων διαθηκών. Με τα 124872/6-11-2019 και

124883/6-11-2019 έγγραφά του, ο εκτελεστής υπέβαλε αναλυτική κατάσταση των εισφερόμενων κινητών και ακινήτων περιουσιακών στοιχείων στο υπό σύσταση ίδρυμα. Από την κατάσταση αυτή προκύπτει ότι η αντικειμενική αξία των εισφερόμενων ακινήτων ανέρχεται σε 7.703.149 ευρώ και τα ποσά των τραπεζικών λογαριασμών σε 1.065.913 ευρώ. Το σύνολο δηλαδή της εισφερόμενης στο ίδρυμα περιουσίας ανέρχεται σε 8.824.008 ευρώ. Ακολούθως η Διεύθυνση Κοινωνικών Περιουσιών ζήτησε με το 114500/15-10-2019 έγγραφό της από τα συναρμόδια λόγω σκοπού Υπουργεία (Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υγείας, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Πολιτισμού και Αθλητισμού), τις απόψεις τους επί της συστατικής πράξης του ιδρύματος. Οι απαντήσεις των Υπουργείων απεστάλησαν με το 137831/3-12-2020 έγγραφο από τη Διεύθυνση Κοινωνικών Περιουσιών στον εκτελεστή των διαθηκών προκειμένου αυτός να προβεί στις ζητούμενες τροποποιήσεις/διορθώσεις και να στείλει νέο σχέδιο οργανισμού. Ζητήθηκε επίσης η υποβολή της οριστικής λογοδοσίας με πλήρη έκθεση της γενόμενης εκκαθάρισης και διοίκησης της περιουσίας και των στοιχείων αυτής. Ο εκτελεστής υπέβαλε την τροποποίηση του Οργανισμού στις 27-12-2020, την τελική λογοδοσία στις 10-3-2021, πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου του υπό σύσταση ιδρύματος σχετικά με την αντικατάσταση των θανόντων ιδρυτών-μελών του Δ.Σ. καθώς και αντίγραφο κίνησης τραπεζικού λογαριασμού στις 15-6-2021. Επιπλέον, υπέβαλε αίτηση δαπανών και αμοιβής στις 18-3-2021 και συμπληρωματική στις 16-4-2021, οι οποίες εκκρεμούν προς συζήτηση στο Κεντρικό Συμβούλιο Κοινωνικών Περιουσιών.

6. Παράλληλα, ο Π.Α. με την με αριθμ. 35547/9-4-2019 αίτηση γνωστοποίησε στην Διεύθυνση Κοινωνικών Υπηρεσιών ότι θα προβεί στην άσκηση αγωγής προσβολής της πατρότητας του πατέρα του και αναγνώρισης της πατρότητας του Π.Κ. καθώς ισχυρίστηκε ότι ο τελευταίος, ένας εκ των ιδρυτών του ιδρύματος, είναι ο βιολογικός του πατέρας. Επιφυλάχθηκε δε να προσβάλει ενώπιον των αρμόδιων Δικαστηρίων τις από 9-5-2018 ως άνω δημόσιες διαθήκες και την από 23-4-2018 ιδιόγραφη διαθήκη του ιδρυτή, όπως και τη συμβολαιογραφική πράξη σύστασης ιδρύματος εν ζωή (1822/9-5-2018). Ακολούθησε η υποβολή σειράς αιτήσεων του προς τη Διεύθυνση Κοινωνικών Περιουσιών, τον αρμόδιο Υφυπουργό Οικονομικών και τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, με παρόμοιο περιεχόμενο, και αίτημα την

αποχή από οποιαδήποτε περαιτέρω πράξη για την ολοκλήρωση των διαδικασιών έγκρισης του ιδρύματος μέχρι την έκδοση αμετάκλητων αποφάσεων των αρμόδιων δικαστηρίων σχετικά με το ζήτημα της γνησιότητας ή μη της ιδιόγραφης και των δημοσίων διαθηκών, καθώς και της συμβολαιογραφικής πράξης σύστασης ιδρύματος εν ζωή. Στις αιτήσεις αυτές η Διεύθυνση Κοινωνικών Περιουσιών απάντησε με το 65745/26-6-2020 έγγραφο, ότι εφόσον δεν έχει περιέλθει σ' αυτήν δικαστική απόφαση που να ακυρώνει τις παραπάνω διαθήκες και την πράξη σύστασης εν ζωή, δεν προκύπτει εκ του νόμου ή από δικαστική απόφαση υποχρέωση αναστολής των διαδικασιών έγκρισης της σύστασης του κοινωνικού ιδρύματος αλλά αντίθετα εμπίπτει στις αρμοδιότητες της υπηρεσίας η εκκαθάριση και έγκριση της σύστασης του ιδρύματος και εν συνεχεία η εποπτεία της λειτουργίας του, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 50-60 του ν. 4182/2013 (Α' 185), ενώ σε καμία περίπτωση η εξέλιξη της διαδικασίας σύστασης και λειτουργίας του ιδρύματος, δεν του στερεί το νόμιμο δικαίωμα προσφυγής στη δικαιοσύνη προς διεκδίκηση τυχόν περιουσιακών του δικαιωμάτων.

7. Μετά την υποβολή του υπό κρίση ερωτήματος της Διοίκησης, ο εκτελεστής υπέβαλε στις 13-10-22, προς το Γραφείο Νομικού Συμβουλίου στο Υπουργείο Οικονομικών και τη Διεύθυνση Κοινωνικών Περιουσιών, το από 11-10-22 υπόμνημα, με συνημμένο φάκελο 105 εγγράφων, ζητώντας να προχωρήσει η Διοίκηση στην έκδοση του προεδρικού διατάγματος και στην ολοκλήρωση της σύστασης του ιδρύματος.

8. Από τον φάκελο του ερωτήματος και τα έγγραφα που προσκομίστηκαν συμπληρωματικά από την Υπηρεσία, τον Π.Α. και τον εκτελεστή Τ.Γ, προκύπτουν οι εξής εκκρεμείς δικαστικές διαδικασίες που σχετίζονται με την υπόθεση:

α) Στα πολιτικά δικαστήρια: η από 10-4-2019 (αριθμ. καταθ. 3486/1716/2019) αγωγή του Π.Α. προσβολής και αναγνώρισης πατρότητας ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιά. Έχουν εκδοθεί οι μη οριστικές αποφάσεις 887/2020 και 3123/2021. Με την πρώτη κρίθηκε ότι η αγωγή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, εντός της αποσβεστικής προθεσμίας του άρθρου 1470 αρ. 3

ΑΚ¹, δεδομένου ότι έχει χωρήσει αναστολή της, κατ' άρθρο 255 ΑΚ², λόγω ανώτερης βίας και διατάχθηκε η επανάληψη της συζήτησης, προκειμένου να προσκομισθεί πιστοποιητικό από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών σχετικά με τη δικονομική πορεία της υπόθεσης ως προς το αίτημα του ενάγοντος διερεύνησης των αιτίων του αιφνίδιου θανάτου του ιδρυτή και ειδικότερα αν είχε σχηματιστεί ποινική δικογραφία, αν είχε διαταχθεί εκταφή και λήψη βιολογικού υλικού και εάν είχε διαταχθεί νεκροψία-νεκροτομή του θανόντος³. Με τη δεύτερη μη οριστική απόφαση το Δικαστήριο ανέβαλε υποχρεωτικά τη συζήτηση της αγωγής αναγνώρισης της πατρότητας, που είχε σωρευθεί στο δικόγραφο, μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης για την προσβολή της πατρότητας, αφού πριν την αμετάκλητη ανατροπή του τεκμηρίου καταγωγής από γάμο, το τέκνο δεν μπορεί να αναγνωρισθεί εκούσια ή δικαστικά και αν αυτό συμβεί η αναγνώριση δεν έχει καμία έννομη συνέπεια και δεν δημιουργεί δεσμούς συγγένειας μεταξύ του τέκνου και του φυσικού πατέρα⁴. Επίσης, με την απόφαση αυτή κρίθηκε, ότι η ενιαύσια αποκλειστική προθεσμία της προσβολής της πατρότητας εκ μέρους του ενάγοντος, (ΑΚ 1470 αρ. 3), ανεστάλη μέχρι και την 21-12-2018 (οπότε ισχυρίζεται ο ενάγων ότι για πρώτη φορά έμαθε ότι ο Π.Κ. είναι πατέρας του), για να συμπληρωθεί μετά την πάροδο εξαμήνου (ΑΚ 257⁵), με συνέπεια η αγωγή που κατατέθηκε στις 11-4-2019, να είναι εμπρόθεσμη. Η απόφαση διέταξε την εκταφή της σορού του ιδρυτή για τη λήψη βιολογικού υλικού και τη διενέργεια ιατρικής πραγματογνωμοσύνης, προκειμένου να διαπιστωθεί αν ο Π.Α. είναι τέκνο του ιδρυτή. Ακολούθησε εκταφή και τεστ DNA και

¹ Το άρθρο αυτό ορίζει: «Η προσβολή της πατρότητας αποκλείεται: 1. ... 2... 3. Για το τέκνο, όταν περάσει ένα έτος από την ενηλικίωσή του. ...».

² Σύμφωνα με το άρθρο αυτό: «Η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο δικαιούχος εμποδίστηκε από δικαιοστάσιο ή από άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την αξίωσή του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της παραγραφής.....».

³ Όπως προκύπτει από την απόφαση, είχε σχηματιστεί ποινική δικογραφία για προκαταρκτική έρευνα, η οποία ακολούθως τέθηκε στο αρχείο, κατ' άρθρο 43 ΚΠΔ, χωρίς να λάβει χώρα εκταφή του θανόντος.

⁴ ΑΠ 2033/2014, ΕφΠατρ 535/2011.

⁵ Το άρθρο 257 ΑΚ προβλέπει: «Το χρονικό διάστημα της αναστολής δεν υπολογίζεται στο χρόνο της παραγραφής. Όταν πάψει η αναστολή, η παραγραφή συνεχίζεται, σε καμιά όμως περίπτωση δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες».

διαπιστώθηκε ότι ο Π.Α. είναι βιολογικό τέκνο του ιδρυτή. Η αγωγή συζητήθηκε μετ' απόδειξη στις 16-9-2022 και εκκρεμεί η έκδοση της πρωτόδικης απόφασης. Κατά των οριστικών διατάξεων της 3123/2021 απόφασης που σχετίζονται κυρίως με το θέμα της αποσβεστικής προθεσμίας για προσβολή της πατρότητας έχει ασκηθεί η από 17-2-22 (αριθμ. καταθ. 1503/107/22) έφεση συγγενών του Π.Κ. οι οποίοι, όπως αναφέρεται στη έφεση, δεν αξιώνουν κληρονομικό δικαίωμα αλλά προασπίζονται τη βούληση των ιδρυτών για σύσταση ιδρύματος. Από τον φάκελο δεν προκύπτει προσδιορισμός της έφεσης⁶.

β) Στα ποινικά δικαστήρια: Η δικογραφία με ΔΒ20-9496 για πλαστογραφία με χρήση με συνολικό όφελος και αντίστοιχη ζημιά πάνω από 120.000 ευρώ, ψευδή βεβαίωση με προσδοκώμενο αθέμιτο όφελος πάνω από 120.000 ευρώ, ηθική αυτουργία στην πράξη αυτή, χρήση ψευδούς βεβαίωσης με προσδοκώμενο αθέμιτο όφελος πάνω από 120.000 ευρώ, βρίσκεται από 21-9-2022 στην κύρια ανάκριση. Στο πλαίσιο της δικογραφίας αυτής, συντάχθηκε, στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, κατ' εντολή του Εισαγγελέα, γραφολογική πραγματογνωμοσύνη από τη γραφολόγο Μ.-Μ. Κ. για τη διαπίστωση της γνησιότητας τόσο της ιδιόγραφης όσο και των δημόσιων διαθηκών, η οποία αποφάνθηκε ότι η από 23-4-2018 ιδιόγραφη διαθήκη δεν είναι αυθεντική, με την έννοια ότι με τον τρόπο που έχει συνταχθεί δεν αποτελεί πραγματική, αλλά σχέδιο διαθήκης, είναι δε νοθευμένη, τόσο ως προς το περιεχόμενο, με την προσθήκη της χρονολογίας σύστασής της, όσο και με τις υπογραφές, στο τέλος του κάθε φύλλου της, οι οποίες δεν έχουν τεθεί με το χέρι του Π.Κ.⁷ Για τη δημόσια διαθήκη του Π.Κ.

⁶ Σημειώνεται, ωστόσο, ότι το ένδικο μέσο της έφεσης και της αναίρεσης επιτρέπεται μόνο κατά των οριστικών αποφάσεων που περατώνουν όλη τη δίκη ή μόνο τη δίκη για την αγωγή ή την ανταγωγή, αν δε η απόφαση είναι κατά ένα μέρος οριστική, δεν επιτρέπεται έφεση ή αναίρεση ούτε κατά των οριστικών διατάξεων, πριν εκδοθεί οριστική απόφαση στη δίκη. Σε περίπτωση αντικειμενικής σύρρευσης περισσοτέρων αγωγών στο ίδιο δικόγραφο, δεν επιτρέπεται έφεση ή αναίρεση κατά των οριστικών, αλλά μη τελειωτικών αποφάσεων, δηλαδή εκείνων που δέχονται ή απορρίπτουν ένα αυτοτελές αίτημα και αναβάλλουν την εκδίκαση των άλλων αιτημάτων, που εκκρεμούν στην ίδια διαδικασία, υπό την προϋπόθεση όμως της ύπαρξης συνάφειας ανάμεσα στην οριστικής κριθείσα αίτηση και σε εκείνη που ακόμα είναι εκκρεμής, κατά τρόπο, ώστε, από την άσκηση του ενδίκου μέσου της έφεσης ή της αναίρεσης να πηγάζει κίνδυνος έκδοσης, ενδεχομένως, αντιφατικών αποφάσεων (ΑΠ 14/2022, 66/2012, 409/2009, 295/2007, 1060/2004, 1565/2001).

⁷ Όπως προαναφέρθηκε (παρ. 4), για την από 23-4-18 ιδιόγραφη διαθήκη έχει συνταχθεί με εντολή του δικαστηρίου, στο πλαίσιο της κήρυξης της κύριας, η έκθεση του γραφολόγου Γ.Τ. που αποφαίνεται ότι η γραφή και υπογραφή του διαθέτη σ' αυτήν είναι έγκυρη.

(1823/9-5-18) η πραγματογνωμοσύνη δέχεται, ότι οι υπογραφές έχουν τεθεί με το χέρι του κάτω από συνθήκες προχωρημένης ηλικίας και βεβαρημένης οργανικά υγείας, με όλες τις συνεπαγόμενες συνέπειες στη βούληση και τη συνείδησή του. Συγκεκριμένα, ότι οι εν λόγω υπογραφές δεν φαίνονται να έχουν υποστεί αλλοιώσεις ανάλογες προς τις βλάβες του οργανισμού και των οφθαλμών του συντάκτη τους, χωρίς αυτό να έρχεται σε αντίθεση με την αρχή του οιονεί ασυνείδητου της γραφής, αρχή που συναντάται όχι στη γραφή που απαιτεί ενεργή τη συνεργασία εγκεφάλου και νευρομυϊκού συστήματος, αλλά στις υπογραφές ατόμων με υπογραφική εμπειρία, ανεξαρτήτως της γραμματικής τους παιδείας. Για τη δημόσια διαθήκη της Σ.Κ. (1824/9-5-18), ότι οι υπογραφές φέρονται με τέτοιας έκτασης και βαθμού γραφικές αλλοιώσεις ώστε να καθίσταται σχεδόν αδύνατη η αναγνώριση της γραφικής ταυτότητας της συντάκτριας και, επομένως, αποδεικνύεται ότι έχουν τεθεί με το χέρι της Σ.Κ. κάτω από συνθήκες, εντούτοις, σοβαρής βλάβης του οργανισμού, της ψυχικής και της νοητικής της κατάστασης, με αδυναμία προσανατολισμού στο γραφικό χώρο, με σοβαρές αλλοιώσεις στη σχηματιστική τους γραμμή και με διάσπαση των γραφικών τους σχηματισμών, απεικονίζοντας την αντίστοιχη εικόνα των αλλοιωμένων μηνυμάτων που αποστέλλονται στο κεντρικό νευρικό της σύστημα, με αμφίβολη, συνεπώς, τη δυνατότητα έγκυρης εκδήλωσης της βούλησης και δήλωσης αυτής. Από τα στοιχεία που προσκομίζει ο εκτελεστής προκύπτει, ότι με εντολή αυτού ή του πληρεξούσιου δικηγόρου του, έχουν συνταχθεί γραφολογικές γνωμοδοτήσεις και παρατηρήσεις (οι τελευταίες προς αντίκρουση της γραφολογικής έκθεσης που συντάχθηκε με εντολή του Εισαγγελέα καθώς και επτά (7) γραφολογικών εκθέσεων με εντολή του Π.Α.), οι οποίες δέχονται ως γνήσιες όλες τις υπογραφές στη συστατική πράξη εν ζωή και στις δύο δημόσιες διαθήκες, καθώς και τη γραφή και υπογραφή στην ιδιόγραφη διαθήκη⁸. Από την παραπάνω δικογραφία αποσυσχετίστηκαν ορισμένα έγγραφα και σχηματίστηκαν οι δικογραφίες με ΑΒΜ ΔΒ22-13092/22, Γ22-2787/22, ΔΒ22-13093/22, Γ22-1810/22, οι οποίες όλες είναι στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης. Για τη δικογραφία με ΑΒ ΕΓ140-2021/1, Ε20-5973/20 για το αδίκημα της συκοφαντικής δυσφήμισης έχει ορισθεί δικάσιμος στο Γ'

⁸ Έγγραφα με αριθμό 92-100 συνημμένα στο από 11-10-22 υπόμνημα του εκτελεστή.

Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών στις 12-1-2023. Στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Πειραιά εκκρεμούν οι δικογραφίες με ΑΒ Ε20-701/20 για το αδίκημα της απόπειρας απάτης στο Δικαστήριο με σκοπό την πρόκληση ζημιάς σε ξένη περιουσία ποσού πάνω από 120.000 ευρώ, συνέργεια στην πιο πάνω πράξη, ψευδή κατάθεση, ηθική αυτουργία στην πράξη της ψευδούς κατάθεσης. Η δικογραφία αυτή εκκρεμεί από 5-10-2021 στον Β΄ Ανακριτή. Επίσης, η δικογραφία με ΑΒ ΕΓ22-2222/22, Α22-410/22 για τα αδικήματα της απόπειρας απάτης στο Δικαστήριο, ψευδούς κατάθεσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, ηθικής αυτουργίας στις πράξεις αυτές εκκρεμεί στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης.

9. Ενόψει της παραπάνω αντιδικίας και της ποινικής διερεύνησης του κύρους των διαθηκών που σχετίζονται με τη συστατική πράξη και φέρουν διαδοχικούς αριθμούς καταχώρισης της ίδιας ημεροχρονολογίας από την ίδια Συμβολαιογράφο (9-5-18), η Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών με το 85248/12-7-2021 ενημερωτικό σημείωμα προς τον αρμόδιο Υφυπουργό Οικονομικών, ζήτησε την παραπομπή του θέματος στο Κεντρικό Συμβούλιο Κοινωφελών Περιουσιών, προκειμένου να γνωμοδοτήσει σχετικά με τις δέουσες ενέργειες της υπηρεσίας. Ο φάκελος επιστράφηκε από το Γραφείο του Υφυπουργού στις 18-3-22, για την εκτίμηση από την υπηρεσία των νεότερων στοιχείων που υπέβαλε ο Π.Α. και συγκεκριμένα της 3123/2021 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιά που είχε εν τω μεταξύ εκδοθεί, η οποία διέτασσε την εκταφή της σορού του ιδρυτή και τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, ώστε να διαπιστωθεί αν ο Π.Α. είναι τέκνο του.

10. Ο Π.Α. για να στηρίξει το αίτημα αναστολής έγκρισης του ιδρύματος, έθεσε προς αμφισβήτηση και έρευνα πλήθος άλλων ζητημάτων, όπως ενδεικτικά: α) το γεγονός ότι η αίτηση καταχώρισης καταστατικού κοινωφελούς ιδρύματος φέρει προγενέστερη ημερομηνία (15-3-2018) από την ημερομηνία της συνημμένης σ' αυτήν συμβολαιογραφικής πράξης (1822/9-5-2018), β) ιατρικά έγγραφα για την κατάσταση της υγείας των ιδρυτών⁹, γ) τη μη αναγραφή μισθωμάτων και εσόδων στη λογοδοσία του εκτελεστή, δ) την ύπαρξη δύο πρακτικών του Δ.Σ. του υπό σύσταση ιδρύματος της 2-6-2021, ε) τη μη καταγραφή τιμαλφών, στ) τη μετατροπή την 20-12-2019 μετοχών της

⁹ Αντίστοιχα πλήθος ιατρικών εγγράφων και γνωματεύσεων, προς αντίκρουση αυτών του Π.Α., προσκομίζονται από τον εκτελεστή των διαθηκών με το από 11-10-22 έγγραφό του.

εταιρείας από άυλες σε ονομαστικές, ζ) αγγελίες προς πώληση ακινήτων της εισφερόμενης στο ίδρυμα περιουσίας, η) την υποβολή αιτήματος δαπάνης χιλίων ευρώ λόγω παράβασης του καθήκοντος αλήθειας. Σχετικά με όλα τα καταγγελλόμενα ζητήματα διαχείρισης-διοίκησης της κοινωφελούς περιουσίας, η Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών ζήτησε¹⁰ από τη Διεύθυνση Προγραμματισμού και Συντονισμού Ελέγχων της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών τη διενέργεια διαχειριστικού ελέγχου. Ο έλεγχος διενεργήθηκε κατά το χρονικό διάστημα από 5 έως 11 Οκτωβρίου 2022 και εκκρεμεί η σύνταξη της σχετικής πορισματικής έκθεσης.

Νομοθετικό πλαίσιο

11. Στο άρθρο **109 παρ. 1 του Συντάγματος** ορίζεται:

«1. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού».

12. Στα άρθρα **1 παρ. 1, 2 και 3, 17 παρ. 1 και 6, 18 παρ. 1 και 2, 19 παρ. 1 και 2, 40 παρ. 1, 50 παρ. 1, 51 παρ. 1 και 2, 52 παρ. 1, 53 παρ. 1 και 61 παρ. 3 του ν. 4182/2013 (Α' 185) «Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις»** προβλέπονται τα εξής:

Άρθρο 1 *«1. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως: 1. «Κοινωφελής περιουσία»: το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται με κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή για κοινωφελή σκοπό. Ως «κοινωφελής περιουσία» νοείται επίσης και το νομικό πρόσωπο που τα διαχειρίζεται και εκπροσωπεί, εφόσον υπάρχει. Οι όροι «κοινωφελής περιουσία», «περιουσία» και «εθνικό κληροδότημα» ταυτίζονται.*

2. «Συστατική πράξη»: η διαθήκη ή η πράξη δωρεάς, με την οποία καταλείπεται νόμιμα περιουσία κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου.

3. «Κοινωφελής σκοπός»: κάθε εθνικός, θρησκευτικός, φιλανθρωπικός, εκπαιδευτικός, πολιτιστικός και γενικά επωφελής για την κοινωνία, εν όλω ή εν μέρει, σκοπός.».

¹⁰ Έγγραφα 92528/26-7-2021, 90305/21-7-2021, 81314/5-7-2021 και 93921/28-7-2021.

Άρθρο 17 «1. Όταν η εκκαθάριση ή η εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού ή έργου δεν ανατίθεται με τη συστατική πράξη στον κληρονόμο ή κληροδόχο ή εκτελεστή διαθήκης, διορίζεται εκκαθαριστής της κληρονομίας με απόφαση της αρμόδιας αρχής, μετά από κλήρωση, κατά την παρ. 1 του άρθρου 16.

.....

6. Ο εκκαθαριστής, ο εκτελεστής και ο διοικητής του ιδρύματος θεωρείται ότι ασκούν, μετά την αποδοχή του διορισμού τους, δημόσιο λειτούργημα και υπάγονται ως προς την άσκηση του στην εποπτεία και τον έλεγχο της αρμόδιας αρχής».

Άρθρο 18 «1. Δεν διορίζονται εκκαθαριστές περιουσιών ή εκτελεστές διαθηκών ή διοικητές ιδρυμάτων: α) οι ανήλικοι, β) όσοι τελούν υπό δικαστική συμπαράσταση, πλήρη ή μερική που εμποδίζει την άσκηση των καθηκόντων τους, γ) όσοι έχουν πτωχεύσει και δεν έχουν αποκατασταθεί, καθώς και όσοι έχουν τεθεί σε αναγκαστική διαχείριση ή εκκαθάριση και δ) όσοι έχουν καταδικαστεί για κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο σε ποινή φυλάκισης μεγαλύτερη των τριών (3) μηνών.

2. Οι εκκαθαριστές, εκτελεστές διαθηκών ή διοικητές ιδρυμάτων εκπίπτουν αυτοδικαίως από το λειτούργημα τους αν κατά τη διάρκεια άσκησης των καθηκόντων τους ανακúψει κώλυμα εκ των αναφερομένων στις περιπτώσεις β', γ' και δ' της παραγράφου 1 ή αν καταδικασθούν τελεσίδικα σε οποιαδήποτε ποινή για αξιόποινη πράξη που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων τους.».

Άρθρο 19 «1. Οι εκκαθαριστές περιουσιών, εκτελεστές διαθηκών και διοικητές ιδρυμάτων αντικαθίστανται από την αρμόδια αρχή αν αποβιώσουν ή υποβάλλουν παραίτηση ή τους επιβληθεί πειθαρχική ποινή, σύμφωνα με το άρθρο 71, ή αποδημήσουν για μακρό χρονικό διάστημα ή εμφανίσουν πνευματική ή σωματική ασθένεια που εμποδίζει την άσκηση των καθηκόντων τους ή παραβούν διατάξεις της διαθήκης ή του παρόντος Κώδικα, καθώς και αν αμελούν εν γένει στην άσκηση των καθηκόντων τους. Λόγους αντικατάστασης αποτελούν επίσης και η σύγκρουση συμφερόντων αυτών, των ανιόντων, κατιόντων, αδελφών και της συζύγου τους προς την περιουσία....

2. Όταν με τη συστατική πράξη ορίζονται περισσότεροι από ένας εκτελεστές διαθήκης, η επέλευση λόγου αντικατάστασης στο πρόσωπο ενός ή κάποιων εξ αυτών δεν συνεπάγεται αναγκαίως την αντικατάσταση ή πλήρωση της κενής ή

των κενών θέσεων, εκτός αν προκύπτει ως υποχρεωτική από τη διαθήκη ή δηλώσουν οι υπόλοιποι ότι επιθυμούν την αντικατάσταση. Στην περίπτωση αυτή, αν δεν ορίζεται αλλιώς στη διαθήκη, η πλήρωση των θέσεων γίνεται αυτεπάγγελα, με διορισμό από την αρμόδια αρχή κατά τα άρθρα 16 και 17. Μέχρι την πλήρωση της κενωθείσας θέσης οι υπόλοιποι εκτελούν εγκύρως τα καθήκοντα τους.».

Άρθρο 40 «1. Περιουσίες που καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών σε άλλα πρόσωπα, εκτός του Δημοσίου, γίνονται αποδεκτές πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής και εκκαθαρίζονται από τους εκτελεστές που ορίζονται με τη διαθήκη, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα και συμπληρωματικά τις διατάξεις των άρθρων 2020 έως 2027 του Αστικού Κώδικα. Αν ο οριζόμενος ως εκτελεστής διαθήκης εξέλιπε χωρίς να προβλέπεται από τη συστατική πράξη η αναπλήρωση του, η οικεία περιουσία εκκαθαρίζεται και διοικείται από εκτελεστή που διορίζεται από την αρμόδια αρχή, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 16 έως 21.».

Άρθρο 50 «1. Περιουσία, η οποία διατίθεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του παρόντος αποτελεί ίδρυμα που διοικείται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στη συστατική πράξη, όταν η εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού ανατίθεται σε φυσικά πρόσωπα ή σε νομικά πρόσωπα που συνιστώνται με αυτήν. .».

Άρθρο 51 «1. Για τη σύσταση κοινωφελούς ιδρύματος ως ιδιαίτερου νομικού προσώπου εκδίδεται προεδρικό διάταγμα, με πρόταση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου ως εκ του σκοπού Υπουργού. Με το διάταγμα εγκρίνεται ο οργανισμός του ιδρύματος, ο οποίος συντάσσεται από τον εκτελεστή ή τους διοικητές του ιδρύματος σύμφωνα με όσα ορίζονται στη συστατική πράξη ή από την αρμόδια αρχή σε περίπτωση που αυτοί αμελούν. Οι προτείνοντες Υπουργοί μπορούν να τροποποιούν το σχέδιο που υποβλήθηκε από τον εκτελεστή ή τους διοικητές, με την τήρηση, πάντα, των όρων της συστατικής πράξης.

2. Το ίδρυμα διαλύεται με τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου, για τους λόγους που ορίζονται στον οργανισμό του ή σε κάθε περίπτωση που προβλέπει ο νόμος. Το προεδρικό διάταγμα διάλυσης εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού που έχει τυχόν υπογράψει την πράξη σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος και μπορεί να

προβλέπει το όργανο και τη διαδικασία εκκαθάρισης του ιδρύματος, εφαρμοζομένων συμπληρωματικά των άρθρων 72 έως 77 του Αστικού Κώδικα».

Άρθρο 52 1. Με τον οργανισμό του ιδρύματος ορίζονται η μορφή, η επωνυμία, η διοίκηση και εκπροσώπηση του, η περιουσία, η οικονομική του διαχείριση, τα μέσα και ο τρόπος εκτέλεσης του σκοπού και συμπληρώνονται τυχόν ελλείψεις των όρων της συστατικής πράξης.».

Άρθρο 53 «Περιουσίες του άρθρου 50 εκκαθαρίζονται κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 41 και 42 του παρόντος και υπάγονται στην εποπτεία της αρμόδιας αρχής. Με τον οργανισμό μπορεί να καθορίζεται το εύρος της εποπτείας της αρμόδιας αρχής, λαμβάνεται δε υπόψη η προέλευση της περιουσίας.».

Άρθρο 61 «3. Η αρμόδια αρχή διορίζει κηδεμόνα για την προσωρινή διοίκηση της κληρονομίας και την εξακρίβωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου όταν ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή δεν είναι βέβαιο ότι αποδέχθηκε την κληρονομία.».

13. Στα άρθρα **108, 109, 110, 112, 114, 115 και 118** του **Αστικού Κώδικα** προβλέπονται τα εξής:

Άρθρο 108 «Αν με ιδρυτική πράξη, μια περιουσία ορίστηκε για να εξυπηρετηθεί ορισμένος σκοπός, το ίδρυμα αποκτά προσωπικότητα με διάταγμα που εγκρίνει τη σύστασή του».

Άρθρο 109 «Η ιδρυτική πράξη γίνεται είτε με δικαιοπραξία εν ζωή είτε με διάταξη τελευταίας βούλησης. Η δικαιοπραξία εν ζωή απαιτείται να γίνει με συμβολαιογραφικό έγγραφο».

Άρθρο 110 «Στην ιδρυτική πράξη πρέπει να καθορίζεται ο σκοπός του ιδρύματος, η περιουσία που αφιερώνεται και ο οργανισμός του. Το διάταγμα που εγκρίνει το ίδρυμα μπορεί να ορίσει ή να συμπληρώσει ή να τροποποιήσει τον οργανισμό, με τον όρο ότι η θέληση του ιδρυτή θα παραμείνει σεβαστή. Η συμπλήρωση ή η τροποποίηση μπορεί να γίνει με τους ίδιους όρους και με μεταγενέστερο διάταγμα με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 119».

Άρθρο 112 «Η αρμόδια αρχή προκαλεί αυτεπαγγέλτως την έγκριση του ιδρύματος».

Άρθρο 114 «Ίδρυμα που συνιστάται μετά το θάνατο του ιδρυτή θεωρείται ότι υφίσταται κατά το χρόνο του θανάτου του ως προς την περιουσία που έχει ταχθεί υπέρ του ιδρύματος».

Άρθρο 115 «Οι δανειστές και οι νόμιμοι μεριδούχοι του ιδρυτή μπορούν να προσβάλουν τη σύσταση του ιδρύματος σύμφωνα με τις διατάξεις για τις δωρεές».

Άρθρο 118 «Το ίδρυμα διαλύεται με διάταγμα: 1. αν ο σκοπός του, εκπληρώθηκε ή έγινε απραγματοποίητος 2. αν έχει παρεκκλίνει από το σκοπό του, ή αν ο σκοπός ή η λειτουργία του έγινε παράνομος ή ανήθικος ή αντίθετος προς τη δημόσια τάξη».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

14. Από τις προεκτεθείσες διατάξεις ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος, συνάγονται τα ακόλουθα:

15. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 109 παρ. 1 του Συντάγματος, δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού. Η διάταξη αυτή αποβλέπει στην προστασία και κατοχύρωση της θέλησης των διαθετών και των δωρητών εναντίον των πράξεων της πολιτείας, ακόμη και αυτών που έχουν νομοθετικό περιεχόμενο. Έτσι, δεν επιτρέπεται, καταρχήν, η μεταβολή σκοπού, όχι μόνο με διατάγματα αλλά ούτε και με νόμο¹¹, ενώ επίσης απαγορεύεται η μεταβολή του τρόπου και των όρων διαχείρισης καθώς και των ορισμών για τον τρόπο διοίκησης των περιουσιών που καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών¹². Η διάταξη του άρθρου 1 του ν. 4182/2013 ορίζει ως κοινωφελή περιουσία, το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται με κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Δημοσίου ή νπδδ ή για κοινωφελή σκοπό.

16. Για τη σύσταση ιδρύματος απαιτείται: 1. Δήλωση του ιδρυτή (συστατική πράξη) 2. Αφιέρωση με τη δήλωση αυτή περιουσίας στην

¹¹ ΟΛΑΠ 1241/1979, ΑΠ 1547/2010, 656/2006, Εφαθ 1245/2018

¹² Άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 4182/2013

πραγμάτωση ορισμένου σκοπού, αορίστου χρόνου (διαρκούς), μη αντίθετου στο νόμο ή τα χρηστά ήθη και 3. Έκδοση εγκριτικού διατάγματος. Συστατική πράξη είναι η δικαιοπραξία εν ζωή (μονομερής, μη απευθυντέα χαριστική και υποσχετική) ή αιτία θανάτου με την οποία η περιουσία τάσσεται σε ορισμένο σκοπό. Η συστατική πράξη, έχει ως ουσιώδες περιεχόμενο τον σκοπό του ιδρύματος, την αφιέρωση περιουσίας και τον οργανισμό του, ενώ μπορεί να περιλαμβάνει και άλλους όρους που αφορούν στον τρόπο διοίκησης και διαχείρισης της περιουσίας που καταλείφθηκε υπέρ του δημοσίου ή κοινωφελούς σκοπού¹³.

17. Από τον χρόνο κατάρτισης της συστατικής πράξης, η σύσταση του ιδρύματος τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της έκδοσης του εγκριτικού διατάγματος¹⁴, με τη δημοσίευση του οποίου στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης το ίδρυμα αποκτά νομική προσωπικότητα¹⁵. Πριν τη δημοσίευση, η περιουσία που τάχθηκε στον σκοπό του ιδρύματος, δεν μπορεί να είναι φορέας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, δεν αποτελεί ένωση προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα (ΑΚ 107) ούτε μπορεί να καταστεί διάδικος σύμφωνα με την ΚΠολΔ 62 εδ. β'. Η περιουσία που αφιερώθηκε στο υπό σύσταση ίδρυμα αποτελεί σχολάζουσα κληρονομιά η οποία λόγω της ειδικής ρύθμισης των άρθρων 16 επ. του ν. 4182/2013 δεν διοικείται από κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομιάς, αλλά από τους διορισθέντες με τη διαθήκη εκτελεστές (διαχειριστές)¹⁶.

18. Η συστατική πράξη υπόκειται στην έγκριση της πολιτείας σύμφωνα με το σύστημα της «παραχώρησης»¹⁷. Η καθιέρωση του συστήματος παραχώρησης σημαίνει ότι η Διοίκηση, προκειμένου να εκδώσει το εγκριτικό διάταγμα, έχει την εξουσία να προβεί σε έλεγχο νομιμότητας¹⁸ του υπό σύσταση ιδρύματος. Έτσι, η αρμόδια αρχή οφείλει να ελέγξει καταρχάς το κύρος της δήλωσης βούλησης του ιδρυτή (συστατική πράξη), καθώς αυτός πρέπει να είναι πλήρως ικανός για δικαιοπραξία διαφορετικά η συστατική

¹³ ΑΠ 1495/2013

¹⁴ Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, επιμέλεια Ν. Λεοντής, 2022, σελ. 266

¹⁵ ΟΛΑΠ 1/1999, ΑΠ 1815/2017

¹⁶ ΑΠ 639/2021, 278/1985, ΕφΑιγ 67/2020, ΕφΑθ 4792/2006

¹⁷ Έναντι του συστήματος της «συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων» που ισχύει για τα σωματεία, Ανθή Πελλένη-Παπαγεωργίου, Το ίδρυμα ιδιωτικού δικαίου, σελ. 50 επ.

¹⁸ Η νομολογία φαίνεται να αρνείται στη Διοίκηση τη δυνατότητα ελέγχου σκοπιμότητας κατά την έκδοση του εγκριτικού διατάγματος (Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, επιμέλεια Ν. Λεοντής, 2022, σελ. 266, αντίθετος Παπαντωνίου Γεν. Αρχές, σελ. 176)

πράξη είναι άκυρη, και ακολούθως να την εγκρίνει χωρίς επιφυλάξεις ή όρους. Στο πλαίσιο αυτό, η Διοίκηση, πριν την έκδοση του εγκριτικού διατάγματος, δικαιούται να ερευνά παρεμπιπτόντως, με γνώμονα και την ΑΚ 131¹⁹, το κύρος της ιδιωτικής βούλησης που δηλώνεται, και αν προκύπτει ζήτημα, οφείλει να εκφέρει αιτιολογημένη κρίση σχετικά, το ίδιο δε οφείλει να πράττει και σε περίπτωση ανάκλησης προηγούμενου διατάγματος, εφόσον σε μεταγενέστερο χρόνο έγιναν γνωστά στοιχεία, που, κατά την άποψη της Διοίκησης, κλονίζουν την εγκυρότητα της βούλησης που δηλώθηκε. Η εξουσία αυτή της Διοίκησης κινείται μέσα στο πλαίσιο των κανόνων που διαγράφει το άρθρο 109 του Συντάγματος²⁰. Ο έλεγχος νομιμότητας περιλαμβάνει και την εξέταση αν ο σκοπός και οι όροι της συστατικής πράξης και του οργανισμού του ιδρύματος έρχονται σε αντίθεση με διατάξεις δημόσιας τάξης και αν διαπιστώσει τέτοια αντίθεση, η Διοίκηση μπορεί να αρνηθεί την έκδοση του διατάγματος²¹. Το εγκριτικό διάταγμα δεν μπορεί να αναπληρώσει ή να συμπληρώσει κενά ως προς το σκοπό ή ως προς την τασσόμενη περιουσία, μπορεί όμως να ορίσει, να συμπληρώσει ή να τροποποιήσει τον οργανισμό του με τον όρο ότι η θέληση του ιδρυτή θα παραμείνει σεβαστή²². Μετά τη δημοσίευση του διατάγματος, δεν είναι δυνατή η ανάκληση της συστατικής πράξης (ΑΚ 111). Η τυχόν ακυρότητα ή ακυρωσία της συστατικής πράξης, δεν μπορεί να θεραπευθεί με το εγκριτικό προεδρικό διάταγμα²³. Κατά του εγκριτικού διατάγματος χωρεί αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ενώ είναι δυνατή και η ανάκληση ή κατάργηση του προηγηθέντος διατάγματος²⁴.

19. Η Διοίκηση έχει αρμοδιότητα για την επιλογή του χρόνου έγκρισης καθώς και για την άρνηση έγκρισης του διατάγματος²⁵. Υποχρεούται, ωστόσο, να εξετάζει υποβαλλόμενο αίτημα για την έγκριση σύστασης ιδρύματος και να

¹⁹ Το άρθρο 131 παρ. 1 ΑΚ ορίζει: «Η δήλωση της βούλησης είναι άκυρη αν, κατά το χρόνο που έγινε, το πρόσωπο δεν είχε συνείδηση των πράξεών του ή βρισκόταν σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιόριζε αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του».

²⁰ ΣΤΕ 6413/95, ΝοΒ 45, 1062, Ανθή-Πελλήνη Παπαγεωργίου, Το ίδρυμα ιδιωτικού δικαίου, σελ. 57

²¹ ΣΤΕ 3921/2011, 1354/2000, 1871/1993, 112/1983

²² ΑΠ 1503/2013, ΣΤΕ 1354/2000, ΕφΑθ 5884/2011, 4659/2001, ΠΠρΘεσ 8173/2007

²³ Πρβλ. ΑΠ 1815/2017, 125/2017

²⁴ Ανθή Πελλήνη-Παπαγεωργίου, Το ίδρυμα ιδιωτικού δικαίου, σελ. 124

²⁵ Ανθή Πελλήνη-Παπαγεωργίου, ό.π. σελ. 74

αποφαίνεται επ' αυτού θετικά ή αρνητικά²⁶, διαφορετικά συντελείται παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, που υπόκειται παραδεκτά σε αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας²⁷. Σε περίπτωση απόρριψης του αιτήματος για κάποιο νόμιμο λόγο η Διοίκηση πρέπει να αιτιολογεί νομίμως και επαρκώς την άρνησή της να εκδώσει το εγκριτικό προεδρικό διάταγμα. Εξάλλου, η άρνηση, αδράνεια ή παράλειψη της Διοίκησης να προβεί στην έκδοση του εγκριτικού διατάγματος επί μακρό χρόνο, μπορεί να θεωρηθεί σπουδαίος λόγος που δικαιολογεί την ανάκληση ή την κήρυξη ανίσχυρης της πράξης εν ζωή σύστασης ιδρύματος. Προς τούτο λαμβάνονται υπόψη οι λόγοι στους οποίους οφείλεται η ως άνω άρνηση ή παράλειψη της Διοίκησης, καθώς και αν το χρονικό διάστημα που έχει παρέλθει από τη συστατική πράξη του ιδρύματος δικαιολογεί ή μη την καθυστέρηση της διοίκησης προς έκδοση του εγκριτικού διατάγματος. Στην περίπτωση αυτή, η κρατούσα γνώμη δέχεται, ότι όποιος έχει έννομο συμφέρον και κάθε κληρονόμος για το μέρος που του αναλογεί, έχει τη δυνατότητα υποβολής στο αρμόδιο δικαστήριο αίτησης ανάκλησης της συστατικής πράξης, αρκεί ο σπουδαίος λόγος να ανάγεται στην πραγματική ή εικαζόμενη βούληση του ιδρυτή²⁸.

20. Σε κάθε περίπτωση, όποιος έχει έννομο συμφέρον, και ο εξ αδιαθέτου κληρονόμος του ιδρυτή, μπορεί να επικαλεστεί την ακυρότητα της συστατικής πράξης και να ασκήσει την αναγνωριστική αγωγή του άρθρου 70 ΚΠολΔ, προκειμένου να αρθεί οριστικά η αβεβαιότητα ή αμφισβήτηση ως προς το κύρος της συστατικής πράξης εν ζωή ή της διαθήκης με την τελεσιδικία (δεδικασμένο) της δικαστικής απόφασης²⁹. Αν η συστατική πράξη αναγνωριστεί με τελεσιδική δικαστική απόφαση ανίσχυρη κατόπιν άσκησης αναγνωριστικής αγωγής ή και με παρεμπόμπουσα, σύμφωνα με τα παραπάνω, τότε η κατάλειψη περιουσίας στο ίδρυμα δεν ισχύει και η περιουσία αυτή περιέρχεται στους κληρονόμους του ιδρυτή³⁰.

21. Αν εγκριθεί με διάταγμα άκυρη ή ανίσχυρη συστατική πράξη, για την οποία εκδόθηκε τελεσιδική δικαστική απόφαση, τότε χωρεί

²⁶ ΣΤΕ 4954/1998, 2148/1995, 3127/90, 4460/1988

²⁷ ΣΤΕ 2148/1995

²⁸ ΑΠ 860/1999, ΜονΕφΑνατΚρ 100/2021

²⁹ ΝΣΚ 342/1996, Ο νέος Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, Απαλαγάκη-Σταματόπουλος, 2022, σελ. 260 επ.

³⁰ ΕφΑθ 3369/1989 ΕλλΔνη 33, 342

διάλυση/κατάργηση του ιδρύματος με νέο διάταγμα, δεδομένου ότι λόγω του αυτοτελούς χαρακτήρα της συστατικής πράξης τα ελαττώματά της δεν θεραπεύονται από το εγκριτικό διάταγμα³¹.

22. Αντίθετα, η διερεύνηση του κύρους της συστατικής πράξης στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας προς απόδοση ποινικών ευθυνών και η τυχόν προηγηθείσα σχετική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, αθωωτική ή καταδικαστική, δεν δεσμεύει το πολιτικό δικαστήριο, που επιλαμβάνεται του κύρους της συστατικής πράξης, ενόψει της αυτοτέλειας των αρμοδιοτήτων της ποινικής από την πολιτική δικαιοδοσία. Επιβάλλεται όμως το πολιτικό δικαστήριο να λάβει σοβαρά υπόψη ως ισχυρό τεκμήριο την ποινική κρίση και μπορεί, μετά από εκτίμηση νέων αποδείξεων, να αφίσταται από αυτήν με απόλυτα αιτιολογημένη απόφαση.³²

23. Η εν ζωή ιδρυτική πράξη μπορεί επίσης να προσβληθεί από τους μεριδούχους σύμφωνα με τις διατάξεις για τις δωρεές (ΑΚ 115) και συγκεκριμένα με τις διατάξεις για τη μέμψη άστοργης δωρεάς (ΑΚ 1835). Ειδικότερα, οι μεριδούχοι έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν εναντίον του ιδρύματος αγωγή μέμψης άστοργης δωρεάς, για το ποσό κατά το οποίο η περιουσία που διατέθηκε για το ίδρυμα θίγει τη νόμιμη μοίρα (ΑΚ 1836 παρ. 1).³³ Για τα περιουσιακά στοιχεία που το ίδρυμα έχει απαλλοτριώσει ευθύνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.³⁴

24. Το λειτούργημα του εκτελεστή, όταν πρόκειται για εκτέλεση διατάξεων διαθήκης που αφορά κοινωφελή σκοπό είναι δημόσιο χωρίς ο ίδιος να είναι δημόσιος λειτουργός (ΑΕΔ 2/1996). Όπως προκύπτει από τις διατάξεις του ν. 4182/2013, ο εκτελεστής υπάγεται στην εποπτεία και πειθαρχική εξουσία του Υπουργού Οικονομικών ή του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατά τις διακρίσεις του νόμου. Κατά την άσκηση του δημοσίου λειτουργήματός του, δεν εκπροσωπεί ορισμένο πρόσωπο κληρονόμου, και συνακόλουθα δεν νομιμοποιείται ενεργητικά ή παθητικά, είτε ως ενάγων είτε ως εναγόμενος να

³¹ Ανθή Πελλένη-Παπαγεωργίου Το ίδρυμα ιδιωτικού δικαίου, σελ. 57, 124

³² ΟΛΑΠ 4/2020, ΑΠ 1252/2022

³³ Η αγωγή παραγράφεται δύο χρόνια μετά το θάνατο του ιδρυτή (ΑΚ 1836 παρ. 2). Αν η σύσταση του ιδρύματος έγινε μετά το θάνατο του ιδρυτή, το δικαίωμα προσβολής και η παραγραφή της σχετικής αξίωσης των νόμιμων μεριδούχων εκκινεί από τη σύσταση του ιδρύματος (Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, επιμέλεια Ν. Λεοντής, 2022, σελ. 270).

³⁴ Ανθή Πελλένη-Παπαγεωργίου, Το ίδρυμα του ιδιωτικού δικαίου, σελ. 44-45 με τις εκεί παραπομπές στη νομολογία και τη βιβλιογραφία.

διεξαγάγει συγκεκριμένη δίκη που αφορά κληρονομικό δικαίωμα, νομιμοποιείται όμως ο ίδιος σε άσκηση ή απόκρουση αγωγών που έχουν αντικείμενο που εμπίπτει στη διαχειριστική του εξουσία, δηλαδή αναγκαίων για την εκκαθάριση της κληρονομιάς ή την εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού ή έργου³⁵. Έτσι κατά την κρατούσα άποψη, ο εκτελεστής δεν νομιμοποιείται παθητικά σε δίκη που αφορά το κύρος της συστατικής πράξης του ιδρύματος, διότι δεν έλκει από αυτήν άμεσο έννομο συμφέρον (ΑΠ 639/2021, 278/1985).³⁶

25. Ο εκτελεστής έχει εξουσία, που αρχίζει από την αποδοχή του λειτουργημάτων του μέχρι τη με νόμιμο τρόπο παύση του, προς εκτέλεση κάθε πράξης που είτε έχει ρητά επιτραπεί από τον διαθέτη είτε είναι απαραίτητη για την εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης. Με τους όρους αυτούς δικαιούται στη διοίκηση και διαχείριση της κληρονομιάς εν όλω ή εν μέρει αναλόγως των σχετικών διατάξεων της διαθήκης.

26. Στο άρθρο 18 του ν. 4182/2013 ορίζονται περιοριστικά οι περιπτώσεις αυτοδίκαιης απώλειας της ιδιότητας του εκτελεστή και στο άρθρο 19 προβλέπονται οι περιπτώσεις αντικατάστασής του από την αρμόδια αρχή. Ειδικότερα, εκπίπτουν αυτοδίκαια, μεταξύ άλλων, όσοι καταδικαστούν για κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο σε ποινή φυλάκισης μεγαλύτερη των τριών (3) μηνών ή καταδικασθούν τελεσίδικα σε οποιαδήποτε ποινή για αξιόποινη πράξη που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ο εκτελεστής αντικαθίσταται αν αποβιώσει, υποβάλλει παραίτηση ή του επιβληθεί πειθαρχική ποινή ή αποδημήσει για μακρό χρονικό διάστημα ή εμφανίσει πνευματική ή σωματική ασθένεια που εμποδίζει την άσκηση των καθηκόντων του ή παραβεί διατάξεις της διαθήκης ή του ν. 4182/2013 καθώς και αν αμελεί εν γένει την άσκηση των καθηκόντων του, όπως π.χ. αν δεν προβεί σε εκκαθάριση της περιουσίας και υποβολή οριστικής έκθεσης λογοδοσίας³⁷. Λόγους αντικατάστασης αποτελούν επίσης και η σύγκρουση συμφερόντων του εκκαθαριστή, των ανιόντων, κατιόντων, αδελφών και της συζύγου τους προς την περιουσία.

³⁵ ΑΠ 639/2021, 593/2009, ΑΠ 1928-1929/2008, 278/1985

³⁶ Κατ' άλλη άποψη, ο εκτελεστής εκπροσωπεί την ομάδα της κληρονομιάς και νομιμοποιείται στην αγωγή ακύρωσης της συστατικής πράξης (ΠΠρΘεσ 8173/2007, βλ. σημείωση Σπυριδάκη κάτω από ΑΠ 278/85).

³⁷ ΣΤΕ 443/2009

27. Το ασφαλιστικό μέτρο της μεσεγγύησης συνίσταται στη με δικαστική απόφαση ανάθεση σε τρίτο πρόσωπο (μεσεγγυούχο) της φύλαξης πραγμάτων, με στόχο τη διασφάλιση των αμφισβητούμενων ή αβέβαιων δικαιωμάτων που σχετίζονται μ' αυτά³⁸. Ο μεσεγγυούχος εκ του νόμου περιορίζεται μόνο στη φύλαξη των υπό μεσεγγύηση αντικειμένων και δεν έχει εξουσία για άσκηση των σχετικών με αυτά διαχειριστικών πράξεων. Από τον κανόνα αυτόν ο νόμος δίνει εξουσία στον δικαστή να αποκλίνει, ώστε, εάν πιθανολογούνται πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν την εκ μέρους του μεσεγγυούχου άσκηση διαχειριστικών πράξεων, να δοθεί σ' αυτόν άδεια για την άσκησή τους³⁹.

28. Στην προκειμένη περίπτωση, από τα έγγραφα του φακέλου του ερωτήματος, δεν προκύπτει έκδοση σχετικής δικαστικής απόφασης πολιτικού δικαστηρίου ή άσκηση ενδίκου βοηθήματος για την ακύρωση ή την ανάκληση της συστατικής πράξης του ιδρύματος⁴⁰. Μετά την υποβολή μηνύσεων αλλά και αυτεπαγγέλτως, εκκρεμεί στα ποινικά δικαστήρια, και συγκεκριμένα στην κύρια ανάκριση, η διερεύνηση των ποινικών ευθυνών σε σχέση με το κύρος των διαθηκών (της ιδιόγραφης και των δύο δημόσιων). Στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εξέτασης έχει συνταχθεί η γραφολογική έκθεση της Μ.-Μ.Κ. που διέταξε ο εισαγγελέας, η οποία αποφαίνεται για την ιδιόγραφη διαθήκη ότι η χρονολογία της αποτελεί προσθήκη και οι υπογραφές δεν έχουν τεθεί με το χέρι του διαθέτη. Για τη δημόσια διαθήκη του Π.Κ., ότι η επ' αυτής υπογραφή έχει τεθεί με το χέρι του κάτω από συνθήκες προχωρημένης ηλικίας και βεβαρημένης οργανικά υγείας, με όλες τις συνεπαγόμενες συνέπειες στη βούληση και τη συνείδησή του. Για τη δημόσια διαθήκη της Σ.Κ., ότι οι υπογραφές έχουν τεθεί με το χέρι της αλλά κάτω από συνθήκες σοβαρής βλάβης του οργανισμού, της ψυχικής και της νοητικής της κατάστασης, με

³⁸ Σύμφωνα με το άρθρο 725 ΚΠολΔ «1. Το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο τη δικαστική μεσεγγύηση κινητών ή ακινήτων ή ομάδας πραγμάτων ή επιχείρησης, αν υπάρχει διαφορά σχετική με την κυριότητα, τη νομή ή την κατοχή ή οποιαδήποτε άλλη διαφορά σχετική με αυτά ή αν κατά τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου μπορεί να ζητηθεί η μεσεγγύηση.».

³⁹ ΝΣΚ 342/96

⁴⁰ Σημειώνεται, ότι πριν την έκδοση αμετάκλητης απόφασης που να δέχεται την προσβολή της πατρότητας του βιολογικού τέκνου και πριν την αμετάκλητη δικαστική αναγνώρισή του ως τέκνου του ιδρυτή, το τελευταίο δεν έχει καταστεί εξ αδιαθέτου κληρονόμος ούτε έχει έννομο συμφέρον για την ακύρωση της συστατικής πράξης και των διαθηκών ή για την ανάκληση της συστατικής πράξης εν ζωή.

αμφίβολη τη δυνατότητα έγκυρης εκδήλωσης της βούλησης και δήλωσης αυτής. Εντούτοις, όπως προαναφέρθηκε, η γραφολογική πραγματογνωμοσύνη, η ποινική διαδικασία και η απόφαση του ποινικού δικαστηρίου θα αποτελούν μεν ιδιαίτερης σημασίας αποδεικτικά στοιχεία αλλά δεν θα δεσμεύουν το αστικό δικαστήριο, που θα κρίνει το κύρος της συστατικής πράξης. Επομένως, με βάση τα μέχρι σήμερα πραγματικά δεδομένα της υπόθεσης, η Διοίκηση δεν δεσμεύεται εκ του νόμου ή από δικαστική απόφαση να αναστείλει την έκδοση του εγκριτικού προεδρικού διατάγματος.

29. Ωστόσο, η Διοίκηση, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς της για την ολοκλήρωση της σύστασης του ιδρύματος, δικαιούται να προβεί σε στάθμιση όλων των δεδομένων της υπόθεσης (εκπλήρωση κοινωφελούς σκοπού, διασφάλιση της ταχθείσας περιουσίας, απαιτούμενος χρόνος για την ολοκλήρωση των σχετικών δικών, έννομο συμφέρον του βιολογικού τέκνου, βαρύτητα και περιεχόμενο κάθε γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης που έχει συνταχθεί, διεξαγωγή κύριας ανάκρισης κλπ.) και να αναστείλει προσωρινά την έκδοση του εγκριτικού διατάγματος αφού αιτιολογήσει νόμιμα και με επάρκεια τη σχετική ουσιαστική κρίση της. Στην περίπτωση αυτή, δεν είναι δυνατή η αναλογική εφαρμογή του άρθρου 61 παρ. 3 του ν. 4182/2013 που προβλέπει διορισμό κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομιάς, ενόψει των ειδικών διατάξεων των άρθρων 16 επ. του ίδιου νόμου, δυνάμει των οποίων στο υπό σύσταση ίδρυμα, παρότι αποτελεί σχολάζουσα κληρονομιά, διορίζεται εκτελεστής και όχι κηδεμόνας⁴¹.

30. Εξάλλου, το γεγονός ότι διερευνάται ποινικά το κύρος των διαθηκών με τις οποίες ορίστηκαν ο εκτελεστής και ο αναπληρωτής του (για την περίπτωση μη αποδοχής, παραίτησης ή αδυναμίας), δεν συνιστά νόμιμο λόγο λήξης του λειτουργήματος του εκτελεστή. Προς τούτο απαιτείται με βάση τα άρθρα 18 και 19 του ν. 4182/2013 καταδίκη για κακούργημα ή πλημμέλημα από δόλο σε ποινή φυλάκισης μεγαλύτερη των τριών (3) μηνών ή τελεσίδικη καταδίκη σε οποιαδήποτε ποινή για αξιόποινη πράξη που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του. Λόγο αντικατάστασης του εκτελεστή θα αποτελούσε και η τυχόν με τελεσίδικη δικαστική απόφαση αναγνώριση της ακυρότητας των

⁴¹ Βλ. ΑΠ 639/2021, 593/2009, 1928/2008.

δημόσιων διαθηκών χωρίς πάντως αυτό να επηρεάζει την ευθύνη του για τη διαχείριση που άσκησε μέχρι το χρονικό αυτό σημείο⁴². Εφόσον, πάντως, από το πόρισμα του ελέγχου που διενεργήθηκε στη διαχείριση του εκτελεστή, αποδειχθεί ότι επήλθε ζημιά στην κοινωφελή περιουσία, συντρέχει περίπτωση καταλογισμού και αντικατάστασής του, μετά από τήρηση της νόμιμης διαδικασίας.

31. Σε κάθε περίπτωση, για όσο διάστημα δεν υφίσταται νόμιμος λόγος αντικατάστασης του εκτελεστή, οι διατάξεις του ν. 4182/2013 δεν αποκλείουν τη δυνατότητα υποβολής από τη Διοίκηση αίτησης για ορισμό από το Δικαστήριο μεσεγγυούχου με διαχειριστική εξουσία. Στην περίπτωση αυτή, η άσκηση διαχείρισης από τον εκτελεστή κατά τη διάρκεια της μεσεγγύησης θα τελεί σε αναστολή.⁴³

Απάντηση

32. Με βάση τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τμήμα) γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ως εξής:

Επί του πρώτου σκέλους του ερωτήματος: Η Διοίκηση δεν υποχρεούται από το νόμο να αναστείλει την έκδοση του εγκριτικού προεδρικού διατάγματος για την ολοκλήρωση της σύστασης κοινωφελούς ιδρύματος, εφόσον δεν έχει εκδοθεί τελεσίδικη δικαστική απόφαση που να αναγνωρίζει την ακυρότητα της συστατικής πράξης ούτε εκκρεμεί αγωγή ακύρωσης ή αίτηση ανάκλησης αυτής στα αρμόδια πολιτικά δικαστήρια. Δικαιούται, ωστόσο, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της για την ολοκλήρωση της σύστασης του ιδρύματος, να σταθμίσει όλα τα δεδομένα της υπόθεσης και εφόσον υφίσταται σπουδαίος λόγος κατά την αιτιολογημένη ουσιαστική κρίση της, που υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο, να αναστείλει προσωρινά την έκδοση του εγκριτικού διατάγματος.

Επί του δεύτερου σκέλους του ερωτήματος: Δεν είναι δυνατή η αναλογική εφαρμογή του άρθρου 61 παρ. 3 του ν. 4182/2013 και ο διορισμός κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομιάς σε υπό σύσταση ίδρυμα, ενόψει των ειδικών διατάξεων των άρθρων 16 επ. του νόμου αυτού, που προβλέπουν τον διορισμό εκτελεστή και όχι κηδεμόνα.

⁴² ΝΣΚ 342/1996

⁴³ ΝΣΚ 342/1996

Επί του τρίτου σκέλους του ερωτήματος: Η ποινική διερεύνηση του κύρους των διαθηκών με τις οποίες ορίστηκε ο εκτελεστής δεν εμπίπτει στους περιοριστικά αναφερόμενους στα άρθρα 18 και 19 του ν. 4182/2013 λόγους αυτοδίκαιης έκπτωσης ή αντικατάστασης του εκτελεστή. Οι διατάξεις του ν. 4182/2013 δεν αποκλείουν τη δυνατότητα υποβολής από τη Διοίκηση αίτησης για ορισμό από το Δικαστήριο μεσεγγυούχου με διαχειριστική εξουσία, οπότε η άσκηση διαχείρισης από τον εκτελεστή, κατά τη διάρκεια της μεσεγγύησης, θα τελεί σε αναστολή.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 23 Δεκεμβρίου 2022

Η Πρόεδρος

**Στυλιανή Χαριτάκη
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ**

Η Εισηγήτρια

GEORGIA
PAPADAKI

Ψηφιακά
υπογεγραμμένο
από GEORGIA
PAPADAKI
Ημερομηνία:
2022.12.23

**Γεωργία Παπαδάκη
Πάρεδρος ΝΣΚ**